

МУЗЕЄЗНАВСТВО ТА ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО

УДК 069.5 : 2

МУЗЕЙНА СПІВПРАЦЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ (1921-1939 рр.): НАПРЯМКИ Й ОСОБЛИВОСТІ

Василь Банах¹, Андрій Нагірняк²

Національний університет «Львівська політехніка»
Україна, 79000, м. Львів, вул. Степана Бандери, 12

¹e-mail: vasy-banakh@meta.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1582-3064>

²e-mail: nagirniak1@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1269-1868>

Розкрито особливості музейної співпраці однієї з найбільших музейних установ міжвоєнної Галичини – Музею НТШ у Львові з краєзнавчими музеями Галичини. Увагу приділено спробам українських музейних інституцій краю створити об'єднавчий орган, який би координував різноманітні питання життя та діяльності музеїв. Досліджено міжнародну співпрацю Музею НТШ у Львові з українськими закордонними музейними установами та провідними музеями Західної Європи та США.

Ключові слова: музей, Наукове товариство імені Шевченка, Галичина, Ярослав Пастернак, взаємодопомога, міжнародна співпраця

Унаслідок складних суспільно-політичних процесів, спричинених розпадом у результаті Першої світової війни Австро-Угорської імперії та подальшою українсько-польською збройною боротьбою, Східна Галичина опинилася у складі відновленої Польщі. Незважаючи на офіційні запевнення та декларації польської влади, найбільшій етнічній громаді новоствореної держави було відмовлено у повноцінній національно-культурній автономії, польський уряд відверто ігнорував потреби українців в економіці, освіті та культурі.

Показовим було становище провідної української академічної установи Галичини – Наукового товариства імені Шевченка у Львові, фінансування якого польським міністерством освіти абсолютно не відповідало масштабам його наукової та видавничої діяльності. Загальний режим економії стосувався і Музею НТШ, який входив до структури Наукового товариства і впродовж 1920-1930-х років свої видатки покривав винятково за рахунок мізерного бюджету Товариства. Ситуація ще більше ускладнилася через польську урядову «пацифікаційну» акцію кінця літа-осені 1930 р., коли від репресивних дій поліції та війська постраждало чимало українських громадських діячів та установ, серйозно впав продаж кни-

жок, що видавалися у друкарні Товариства – важливому джерелі його доходів. Додаткові витрати знадобилися на ремонт будинків, які належали НТШ і були пошкоджені під час антиукраїнської демонстрації-погрому 14 жовтня 1930 р. [4, с. 586-587].

У подібних умовах вижити, а значить зберегти, популяризувати та примножувати українську національно-культурну спадщину можна було лише шляхом тісної кооперації та взаємодії українських музейних установ краю між собою. Важливими стали взаємини Музею НТШ у Львові із відповідними польськими музейними установами, які віддзеркалювали українсько-польські стосунки у краї в культурному вимірі. Натомість міжнародна співпраця НТШ із провідними музеями Європи та США засвідчувала високий професіоналізм наукових здобутків структурних підрозділів НТШ у Львові зазначеного періоду. Саме такій актуальній темі й присвячена дана наукова розвідка.

Вивчення українських музейних установ Галичини міжвоєнного періоду, зокрема історія становлення у структурах Товариства Музею НТШ у Львові, налічує доволі потужну історіографічну базу. Проблема формування колекцій Музею НТШ (археологічних та етно-

графічних), його фінансового становища присвячені роботи В. Кушніра, Т. Гонтар та О. Сілецької. Становлення Музею військово-історичних пам'яток та аналіз його колекцій розкрито у наукових розвідках В. Бойка. Важливою є стаття А. Козицького, де на основі багатого архівного матеріалу розкрито історію виникнення та розвитку регіональних музеїв Галичини міжвоєнного періоду, регіональна музейна тематика представлена також дослідженням О. Гаврилюка. Проте науковці певною мірою обділили увагою такий важливий аспект у діяльності НТШ і його музею, як співпраця з українськими обласними музеями краю, зв'язок із польськими та закордонними музейними установами.

Важливим напрямком музейної співпраці НТШ і його музею у Львові стали відносини з українськими краєзнавчими музеями Галичини. Так, одним із найбільш відомих регіональних музеїв Галичини міжвоєнного періоду стало Товариство і музей «Бойківщина», яке наприкінці серпня 1927 р. вирішила заснувати у Самборі група місцевих викладачів гімназії, юристів і лікарів. На загальних зборах ініціативної групи, які відбулися 15 лютого 1928 р., було розглянуто статут Товариства, розроблений адвокатом Володимиром Гуркевичем і вибрано управу Товариства у складі: голови – юриста В. Гуркевича, заступника голови радника суду – В. Курчака, секретаря – викладача М. Скотика, скарбника – лікаря В. Кобільника та віділових управи – письменника І. Филипчак, судового радника М. Івасюка та викладача А. Княжинського. Незмінним директором музею, від дня заснування аж до дня арешту (04.11.1944 р.), був викладач вчительської семінарії, письменник Іван Филипчак [10, с. 3].

У 30-х роках ХХ ст. музей «Бойківщина» на чолі з І. Филипчаком стає відомою науково-просвітницькою установою далеко за межами Галичини. Його визнано найкращим серед регіональних музеїв Польщі; до музею прислали своїх дослідників університети Львова, Кракова, Варшави, Познані; його відвідували прихильники народного мистецтва та побуту з Литви, Чехії, Сербії, Швеції; велася переписка з аналогічними закладами в Осло, Парижі, Лондоні, Празі, Відні, Будапешті. Надійшла пропозиція і від Академії наук УСРР щодо обміну науковими виданнями, але польська влада виступила категорично проти будь-яких контактів з радянською Україною. Свідченням визнання ефективної діяльності музею «Бойківщина» стало те, що 1931 року він поряд із

такими авторитетними у цій царині установами, як Національний музей у Львові, який діяв під опікою митрополита Андрея Шептицького, Музей Наукового товариства імені Т.Г. Шевченка увійшов до створеного загальнопольського «Союзу музеїв у Польщі» [9, с. 262].

Важливим кроком на шляху до поглиблення й інтенсифікації співпраці українських музеїв Галичини став Перший з'їзд українських музейників, який відбувся у Львові 25 квітня 1931 р. у стінах Національного музею за участі 25 представників українських музеїв, а також «прихильників українського народного мистецтва з Перемишля». На з'їзді було зокрема вирішено домагатися «аби етнографічні матеріали (писанки, вишиванки і т.д.) громадськість не віддавала приватним збирачам, а лише виключно музеям» [11, с. 175-176]. На черговому Третньому музейному з'їзді у 1935 р. створено «Комітет українських обласних музеїв» (КУОМ), завдання якого – «скоординувати працю музеїв в одноцільному напрямку, інформувати українські обласні музеї про всі справи, що відносяться до музеїв і музейництва взагалі, заступати справи обласних музеїв, редагувати річні звіти з їх діяльності та бути лучником між обласними і львівськими українськими музеями». У тому ж 1935 р. на засіданні у Львові КУОМ спільно з представниками українських музеїв Львова досягнув порозуміння в питанні створення «Секції українських музеїв» у складі «Союзу музеїв у Польщі», а також було оголошено про плани поглиблення співпраці між львівськими та регіональними музеями. Координуючим органом КУОМ було товариство «Бойківщина» [2, с. 476].

Музей товариства «Бойківщина» відзначався активною співпрацею із сусідніми українськими краєзнавчими музеями, проводячи обмін експонатами, які «принагідно могли дістатися до музеїв з не своїх областей», а також обміну музейним досвідом. Відтак тісні взаємини було налагоджено з музеями «Лемківщина» у Сяноку (де силами працівників музею «Бойківщина» було впорядковано та каталогізовано експонати музею), «Яворівщина» в Яворові та «Стривігор» у Перемишлі [5]. Делегати товариства «Бойківщина» прийняли участь у з'їзді українських музеологів 20-21 червня 1937 р. у Перемишлі та 5-6 червня 1938 р. у Коломиї. На з'їзді «Союзу Музеїв Польщі» 27-28 червня 1938 р. у Судомірі товариство «Бойківщина» представляв його директор І. Филипчак [6].

Особливості співпраці НТШ у Львові та музею товариства «Бойківщина» полягали у нау-

ковій і господарсько-фінансовій допомозі обласному музеєві з боку львівської музейної інституції. Так, у 1933 р. керівництво музею «Бойківщина» у Самборі звернулося до Виділу НТШ у Львові з проханням «провести розкопки в околиці Самбора коштом товариства «Бойківщина» для музею товариства». Керувати розкопками прохали директора Музею НТШ у Львові Ярослава Пастернака. Музей НТШ дав згоду на проведення Я. Пастернаком археологічних досліджень для товариства «Бойківщина», але при умові, що частина могильників буде розкопана коштом НТШ, а знайдені артефакти відповідно поповнять археологічну колекцію Музею НТШ у Львові [13, арк. 6-6зв].

Великі труднощі музей «Бойківщина» відчував через відсутність приміщення. Спочатку експонати розміщувались на квартирі Володимира Гуркевича, яку він винаймав у будинку судового радника Данила Стахура по вулиці Тихій 1, та у помешканні й гаражі лікаря Володимира Кобільника. У 1932 р. Д. Стахур передав на 10 років у безоплатне користування чотири кімнати у своєму власному будинку (вул. Тиха 1). Приміщення складалося з чотирьох кімнат. У першій кімнаті розташовувалася бібліотека й архів, у другій етнографічні збірки, у третій – церковні артефакти, четвертій – археологія. Загалом на кінець березня 1933 р. музей налічував 9593 експонатів [12, с. 79]. Товариство збирало добровільні внески на будівництво спеціального приміщення під музей. Площу під забудову передало товариство «Шкільна поміч» безплатно терміном на 99 років [10, с. 4-5]. Проте коштів на будівництво нового музейного приміщення віднайти не вдалося. Однак НТШ у Львові допомогло певною мірою розв'язати дану проблему.

У 1938 р. управа товариства «Бойківщина» звернулася до НТШ з проханням передати у «часове безоплатне ужиткування реальності НТШ в Самборі при вулиці Тихій Ч. 1 з тим застереженням, що у заданій реальності примістить товариство «Бойківщина» у збиранні експонати свого музею». Прохаючи надати у безкоштовне користування музеєві «Бойківщина» додаткову частину приміщень («на цілий партер»), останній зобов'язувався «покривати із власних фондів всі тягарі, які припадали б на часті НТШ, як також покривати кошти ремонту та адаптацій» [13, арк. 86-86зв].

У підсумку НТШ у Львові погодилося передати щонайменше на 6 років частину власних приміщень на вулиці Тиха Ч. 1 у Самборі для музею «Бойківщина» з орендною річною пла-

тою 300 зл. Причому із цієї суми 100 зл. НТШ виділяло на «всі тягарі державні і самоврядні зв'язані з цією реальністю як також кошта ремонту і консервації будинку», отримуючи таким чином від оренди лише 200 зл. Прибутку [13, арк. 90]. Звертаючись до управи музею «Бойківщина» Президія НТШ зазначала, що «Виділ Нашого Наукового Товариства вповні згоджується із пропозиційними умовами винайму домівки в домі при вул. Тихій Ч. 1 та дуже тішить, що таким способом музей «Бойківщина» буде міг трохи вигідніше розмістити свої цінні збірки» [13, арк. 91].

18 травня 1927 р. загальні збори товариства «Український Народний Дім» у Коломиї затвердили рішення своєї Управи про створення музею. Ініціативний комітет з організації Коломийського музею очолив відомий культурно-громадський діяч Гуцульщини Володимир Кобринський, який ще у двадцятих роках ХХ ст. розпочав збір експонатів для майбутнього музею. Управа Народного Дому у Коломиї виділила для осередку кімнатку – гардеробну, а згодом ще три кімнати на другому поверсі, де розмістили зібрані експонати. Про діяльність музейного товариства у кінці 20-х рр. ХХ ст. інформації не збереглося. Відомо тільки, що у 1928 р. завдяки зусиллям В. Кобринського було зібрано 300 експонатів. Офіційне відкриття музею відбулося 31 грудня 1934 р. [8, с. 765].

У березні 1936 р. Музей «Гуцульщина» у Коломиї звернувся до НТШ у Львові з проханням до директора Музею НТШ Я. Пастернака «провести розкопки в кількох місцевостях Коломиї на кошт нашого Музею» від 20 квітня до 15 травня 1936 р. Прохання про співпрацю доповнювалося аргументом про небезпеку втрати українськими музеями краю багатьох цінних артефактів, які через археологічні розкопки польських музеїв або приватних осіб, опиняються поза українськими музейними установами. «А тим часом цілком незнані одиниці, – йшлося у зверненні, – викопують під боком Коломиї всякі вартісні предмети та забирають їх до свої музеїв» [13, арк. 40-40зв]. Так, наприклад, у 1934 р. у Мишині (10 км на південь від Коломиї) «для польського музею викопали мідяні горшки, кітлики та меч гольштатської доби». Музей НТШ у Львові в особі Я. Пастернака відгукнувся на прохання Музею «Гуцульщина» у Коломиї та провів у вересні 1936 р. археологічні дослідження у Корничач (7 км від Коломиї). Натомість на 1937 рік Управа Музею «Гуцульщина» запланувала спі-

льно з НТШ провести нові розкопки у Саджавці, Мишині, Городенці і Торськім [13, арк. 58].

Ще одним пунктом співпраці НТШ та Музею «Гуцульщина» у Коломиї став намір написати та видати силами львівських науковців-істориків «порядну, а не дуже дорогу книжку про Гуцульщину», оскільки у Музеї немає «жадного підручника про Гуцульщину». Як можливу альтернативу, пропонувалося «видати новий наклад Гуцульщини Шухевича» [13, арк. 58]. У свою чергу, НТШ у Львові визнало нагальну потребу «видати більший твір опрацьований нашими дослідниками спеціалістами» про Гуцульщину, але зауважило, що «на прилагодження такого твору треба кілька літ». При цьому Управа НТШ відмітила, що праця над історією Гуцульського краю ведеться, хоча доволі повільно, а сама вартість «видання такого твору з відповідними кінцевими картами та образами могло би коштувати 10 000 зл., яких наше Наукове Товариство, що в першу чергу має обов'язок видати його, не має». Водночас НТШ не мало намірів припиняти спроби віднайти принаймні 4-5 000 зл. і таки розпочати видання Енциклопедії про Гуцульщину [13, арк. 60].

Науково-освітню підтримку від НТШ у Львові отримував також Музей «Верховина» у Стрию, установчі збори якого відбулися 16 квітня 1932 р. Тоді ж було прийнято статут товариства та музею й обрано його управу. Головою товариства «Верховина» призначено Осипа Сілецького. Музей у Стрию складався з кількох відділів: етнографічного, археологічного, нумізматичного, іконографічного, бібліотечного та відділу рукописів. Наукової роботи музей «Верховина» практично не проводив, хоча ще у квітні 1932 р. при музею було започатковано бібліотеку, яка на червень 1936 р. налічувала 984 томи [7, с. 402-404]. Основою для формування бібліотеки Музею «Верховина» стала допомога з боку НТШ у Львові.

Ще у травні 1932 р. Товариство музей «Верховина» у зверненні до НТШ зазначало, що «наш музей являється на цілий округ осередком культурного життя, а велика кількість абсолютів високих шкіл, які радо хотіли би студіювати не мають відповідного матеріалу». У зв'язку з цим Музей «Верховина» у Стрию звертався до НТШ з проханням надати у власну бібліотеку відповідну літературу, зокрема, «Етнографічний збірник», «Записки Наукового Товариства ім. Шевченка», «Збірник історично-філологічної секції», комплект «Зорі» й ін. «Сподіваємося, що в той спосіб, – йшлося у зверненні, – створемо в себе ядро та дамо

Українській Нації багато цінного» [13, арк. 1]. Крім того, Управою музею було розпочато вивчення топографії свого терену та заплановано проведення розкопок. У ЦДІА України у Львові зберігається лист до НТШ від 24 березня 1937 р. за підписами голови товариства «Верховина» Осипа Сілецького та секретаря Марковського з проханням надати відпустку Я. Пастернаку для проведення розкопок у Стрийському повіті [8, с. 404].

Незважаючи на складні та суперечливі українсько-польські стосунки у політичній площині, українські науково-культурні інституції (зокрема й НТШ у Львові) доволі плідно взаємодіяло із польськими музеями як Львова, так і Польщі. У 1921 р. представників Товариства було запрошено на мистецьку виставку польських художників з нагоди «відкриття новоорганізованого та розширеного» Музею Любомирських у Львові [14, арк. 2]. Експонати етнографічних колекцій Музею НТШ були представлені на виставці народних мистецьких промислів у м. Закопане, яку організував Музей Татр імені Т. Халубінського. Даючи згоду на участь у виставці у Закопане власних музейних артефактів Товариство прохало організаторів прийняти, насамперед, народні вироби Гуцульщини (одяг, різьбу, вироби з металу тощо), зробити знижку для розміщення музейних локацій, а також надати гарантії цілісності, безпеки та вчасного повернення експонатів музею [13, арк. 23].

Окремим напрямком музейної співпраці НТШ у Львові стали відповідні українські музейні установи, які, у силу відповідних геополітичних обставин спричинених Першою світовою війною та поразкою Національно-визвольних змагань 1917-1921 років, опинилися за межами Галичини. Мова йде, насамперед, про Центральну Європу та міста Відень і Прага.

У 1924 р. у Відні було утворено Товариство «Український музей-архів». Статут Товариства метою своєї діяльності визначав «плекання національної традиції українського народу й дослідження історії українських країв і земель». Серед пріоритетних завдань Товариства було: утримання музею-архіву, де б «збирали й консервували різні предмети й документи з історії українського народу»; утримання бібліотеки-читальні; видання пам'яток, матеріалів та інших публікацій «минулого і сучасного життя українського народу»; організацію конференцій, рефератів і курсів про «Україну й українську справу взагалі»; організацію виставок історичних пам'яток й інших пред-

метів з життя українського народу; надання стипендій, грантів на наукові студії й влаштування конкурсів робіт на українознавчу тематику [14, арк. 11]. На установчих зборах Товариства 21 грудня 1924 р. його головою обрали Мирона Гаврисевича (1889-1931) уродженця Золочівського повіту, поручника австрійської армії, фінансиста за освітою, який після переїзду уряду ЗУНР до Відня став директором Державної каси ЗУНР [1, с. 115].

Від самого початку створення Товариства «Український музей-архів» у Відні до його керівного органу, – Управи Товариства, яка складалася із Ради та Президії, – мали б увійти по одному представнику від найбільш потужних науково-культурних інституцій Галичини: НТШ у Львові, Національного музею імені гр. А. Шептицького у Львові, товариства «Прогрес» у Львові, а також «дальших з українських інституцій і організацій, яких вкажуть перші конституючі збори Товариства» [14, арк. 11зв].

Відповідно до свого статуту Товариство «Український музей-архів» у Відні звернулося до НТШ у Львові щодо включення до складу, а також «десигновання до Ради Товариства свого репрезентанта». Принагідно слід зауважити, що наприкінці 1924 р., під час розгортання політики «українізації» в УСРР, власного представника надіслала ВУАН у Києві. Делегатом і презентантом НТШ у Львові в Товаристві «Український музей-архів» пропонувалося призначити когось з українських емігрантів, які постійно перебували у Відні. Було озвучено та рекомендовано Юліана Романчука, Антона Дольницького, Осипа Карановича та Василя Кіцулу [14, арк. 10].

У 1925 р. з ініціативи Українського вільного університету у Празі було створено Товариство «Музей визвольної боротьби України» (МВБУ). Метою Товариства було заснувати й утримувати музей для зібрання та збереження матеріальних пам'яток, документів, архівів, словом всіх предметів, що безпосередньо або посередньо зв'язані з визвольною боротьбою України, особливо з подіями світової війни, революції та національної війни за незалежність України. Очолив Товариство професор Іван Горбачевський (1854-1942). Подібно до Товариства «Український музей-архів» у Відні серед 5-7 членів Управи МВБУ один мав представляти НТШ у Львові, а у випадку розпуску Товариства, згідно зі Статутом, все майно мало перейти у власність до ВУАН або НТШ у Львові [3, с. 86].

Ще 9 червня 1927 р. Володимир Старосольський, професор державного права Українського Університету й Української господарської академії у Подєбрадах висунув ідею про спорудження власного будинку для музею. У 1932 р. український меценат Яків Макогін зобов'язався покрити половину видатків на будівництво. Відтак було вирішено збудувати цілий комплекс – Український дім, складовою частиною якого став би й музей [3, с. 87]. З метою збору коштів директор Музею ВБУ Д. Антонович у 1936 р. звернувся до НТШ у Львові з проханням скласти «на пам'ятку великих днів 22 січня 1918 та 22 січня 1919 р. свою пожертву на Український Дім у Празі», яку можна було оформити в «Земельному Банку Гіпотечному» у Львові. «Хто внесе, – писалося у зверненні, – одноразово чи частками пожертву в розмірі 10 ам. дол., той стає фундаторм Українського Дому у Празі, а хто внесе одноразово чи частками пожертву в розмірі 25 ам. дол., той стає добродієм Музею визвольних змагань України» [13, арк. 37].

Окремим напрямком музейної діяльності НТШ у Львові є зв'язки із музейними установами СРСР, до складу якого у формі квазідержавності УСРР, а з 1936 р. УСРР входила більшість українських етнічних земель. Аналіз архівних документів дозволяє стверджувати, що період активної співпраці НТШ у Львові з радянськими музейними установами припадає на 1925-1929 роки, тобто період активного впровадження політики «українізації». Так, у 1925 р. Публічна бібліотека СРСР (колишня бібліотека Рум'янцівського музею), яка стала єдиним центральним книгосховищем, звернулася до Товариства з проханням надати по одному екземпляру наступних видань 1924 року: «350-ліття друкарства в Україні 1574-1924. Ювілейний збірник», «Стара Україна» та працю Івана Крип'якевича «Іван Федорович, перший друкар України». Видання Товариство переслало до Москви, натомість попросило в обмін прислати свої. У 1928 р. бібліотека Етнографічного відділу Державного російського музею отримала один із чергових томів «Записок НТШ» у Львові, присвячений проблемам української етнографії [15, арк. 37].

Важливими, з огляду на наявність державного кордону, який відділяв західноукраїнські землі від решти національної української території, були контакти НТШ у Львові з музейними установами радянської України. Наприклад, у 1927 р. Чернігівський державний музей запросив представників НТШ у Львові взяти участь у святкуванні 100-річчя від дня наро-

дження байкаря-поета Л.І.Глібова [15, арк. 9]. У 1929 р. Товариство у телеграмі до Українського музею в Чернігові з нагоди святкування 65-тої річниці від народження Михайла Коцюбинського зазначало: «Цей великий український письменник, що обнимав своєю творчістю цілу Україну є тим дорожчий і ближчий галицьким Українцям, що він проживав якийсь час серед них та у своїх незабутніх творах змалював живими красками Гуцульщину – цю перлу Галицької землі. Хай пам'ять Його буде по вік серед українського народу!» [15, арк. 28]. Після згортання «українізації» та сталінських репресій 1930-х років музейна співпраця з СРСР та радянською Україною припинилася.

Знаковою була міжнародна музейна співпраця НТШ у Львові з провідними музейними інституціями Західної Європи та США, яка свідчила про високий науковий рівень Товариства у відповідних галузях досліджень. Британський Музей науки у Лондоні, який мав власну бібліотеку прикладних наук, регулярно поповнював її працями вчених Товариства у галузі математики, природничих наук і медицини. Відтак у 1933 р. директор Музею науки звернувся до НТШ у Львові з проханням «презентувати бібліотеці музею продовження цих цінних публікацій» [13, арк. 4].

Провідні музеї світу бажали мати у своїх бібліотеках дослідження із етнографічних студій вчених НТШ у Львові. У 1923 р. Національний музей США у Вашингтоні повідомляв НТШ у Львові, що «був би дуже радий обмінятися публікаціями, надсилаючи в обмін до вас його Річні Звіти Бюлетені, на адресу, яку ви призначите, через Послуги Національного Обміну. Музей був би радий отримати попередні і наступні Ваші видання «Хроніки» і «Внесок в українську етнологію» [14, арк. 3]. Регулярна співпраця щодо обміну публікацій у даній галузі була налагоджена з Музеєм археології й етнології Пібоді при Гарвардському університеті (США). Станом на 1935 р. Музей отримав від Товариства 40й том «Етнографічного збірника» за 1929 р., а також «Хроніки НТШ» за 1931-32 роки та 22й том «Матеріалів до етнології й антропології» [13, арк. 27].

Незважаючи на складне суспільно-політичне становище Галичини у складі між-

воєнної Польщі, свою професійну діяльність продовжувала «неформальна» Українська академія наук – Наукове Товариство імені Шевченка, а у його структурі – Музей НТШ. Більш того, одній із провідних українських музейних установ краю вдалося, з одного боку, налагодити тісну між музейну співпрацю із регіональними музейними установами Галичини, надаючи їм, як наукову, так і господарську допомогу, а з іншого – розгорнути широку співпрацю, у тому числі, з провідними культурними установами Західної Європи та США.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Західно-українська народна республіка: 1918-1923. Уряди. Постаті / гол. ред. Ярослав Ісаєвич; упоряд: Микола Литвин, Іван Патер, Ігор Соляр. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2009. 350 с.
2. Козицький А. Українські краєзнавчі музеї Галичини в міжвоєнний період // Вісник львівського університету. Серія історична. 1999. Вип. 34. С. 467-477.
3. Кужільна О. До питання про заснування та діяльність Товариства «Музей визвольної боротьби України» в Празі (1925-1948 рр.) // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. 2013. Вип. 75 (№ 8). С. 85-88.
4. Кушнір В. Джерела фінансування та видатки Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у 1920-1930-х рр. // Народознавчі зошити. 2013. № 4 (112). С. 586-590.
5. Літопис Бойківщини [Електронна копія]: зап. присвяч. дослідів історії, культури й побуту бойків. племені. Самбір: Київ: Музей Т-ва «Бойківщина», [1931?] (НБУ ім. Ярослава Мудрого). Ч. 5: – Електрон. текст. дані (1 файл: 17,4 Мб). 1935.
6. Літопис Бойківщини [Електронна копія]: зап. присвяч. дослідів історії, культури й побуту бойків. племені. Самбір: Київ: Музей Т-ва «Бойківщина», [1931?] (НБУ ім. Ярослава Мудрого). Ч. 11: – Електрон. текст. дані (1 файл: 32,1 Мб). 1939.
7. Надопта А. Музей «Верховина» в Стрию: досвід збереження, вивчення та популяризації надбань народної культури українців (1932-1939 рр.) // Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2013. Вип. № 23-24. С. 401-406.
8. Надопта А. Роль громадських наукових організацій та церкви у формуванні та становленні українського етнографічного музейництва Галичини кінця ХІХ – 30-х років ХХ ст. // Народознавчі зошити. 2012. № 4 (106). С. 758-774.
9. Савчин Г. Іван Филипчак як засновник і активний діяч музею «Бойківщина» // Вісник львівського університету. Серія педагогічна. 2008. Вип. 24. С. 259-264.
10. Семчишин В. Сторінки історії Т-ва і Музею «Бойківщина» в Самборі // Літопис Бойківщини. 1993. Ч. 1/53 (64). С. 3-7.
11. Хроніка // Літопис Бойківщини: Записки присвячені дослідів історії, культури й побуту бойківського. племені. Самбір: Музей Т-ва «Бойківщина». 1931. Ч. 1. С. 173-176.
12. Хроніка // Літопис Бойківщини: Записки присвячені дослідів історії, культури й побуту бойківського. племені. Самбір: Музей Т-ва «Бойківщина». 1933. Ч. 2. С. 79-80.
13. Центральний державний історичний архів України у м. Львові (ЦДАІЛ). Ф.309. Оп.1. Спр.180. 27 арк.
14. ЦДАІЛ. Ф.309. Оп.1. Спр.85. 3 арк.
15. ЦДАІЛ. Ф.309. Оп.1. Спр.163. 28 арк.

Banakh Vasyl, Nagirniak Andriy

The Museum Cooperation of the T. Shevchenko Scientific Society in Lviv (1921-1939): Directions and Peculiarities

The paper shows the peculiarities of the museum cooperation of one of the largest museum institutions of the interwar Galicia (Halychyna) – the Museum of Shevchenko Scientific Society (Naukove Tovarystvo im. Shevchenka – NTSH) in Lviv with Galicia museums of local lore. Attention is paid to the attempts of the Ukrainian museum institutions to create a unifying body

that would coordinate various issues of life and activity of museums.

One of the leading academic institutions of Ukraine «on both banks of the Zbruch» – the Shevchenko Scientific Society in Lviv (NTSH) and its branches, in particular the Museum of NTSH, was in a rather difficult economic and political situation as part of the restored Poland, which, despite the general promises of wide autonomy of the region, consistently embodied the educational and cultural polonization of Galicia. During the «pacification» many Ukrainian public figures suffered, the sale of books published in the publishing house of the Society seriously reduced, and a number of buildings belonging to the NTSH were damaged.

In order to prolong its functioning and work properly, the NTSH in Lviv in general and the Museum of NTSH in particular, turned their efforts to consolidation and assistance to the Ukrainian Galicia museums of local lore and intensified museum relations with the leading cultural and museum institutions of Western Europe and the USA.

The Museum of NTSH in Lviv and its director Yaroslav Pasternak organized scientific and economic-financial assistance to the Museum of the «Boykivshchyna» Society in Sambir, the Museum «Hutsulshchyna» in Kolomyia, the Museum «Verkhovyna» in Stryi. Such close cooperation allowed to compete more confidently with the corresponding Polish museum institutions in cherishing and promoting of the Ukrainian historical and cultural heritage against the background of official Warsaw colonial policy in the region.

The corresponding Ukrainian museum institutions abroad, especially in Vienna and Prague, became a separate direction of the museum's collaboration of the NTSH in Lviv. In particular, the NTSH in Lviv joined the fund-raising for the construction of the Ukrainian House in Prague, part of which also should have been the Museum of the Liberation Struggle in Prague.

Taking into account the state border separating Western Ukrainian lands from the rest of the national Ukrainian territory, the contacts of the NTSH in Lviv with the museum institutions of Soviet Ukraine were very important. However, after the collapse of «Ukrainization» and Stalin's repressions of the 1930s, the museum's cooperation with the Soviet Union and Soviet Ukraine was ceased.

Significant was the international museum collaboration of the NTSH in Lviv with leading museum institutions in Western Europe and the USA, which testified to the high scientific level of the Society in the certain fields of research. The National Museum of American History in Washington, the Britain's National Museum of Science and Industry in London, the Peabody Museum of Archaeology and Ethnology at Harvard University, and others wanted to see the ethnographic researches of Lviv NTSH museum scholars in their libraries.

Keywords: museum, Shevchenko Scientific Society, Galicia, Yaroslav Pasternak, mutual assistance, international cooperation